

**Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка**

**Кафедра археології, спеціальних історичних
і правознавчих дисциплін**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Основи етнодержавотворення, українська
Викладачі	Хоптяр Юрій Анатолійович, доцент кафедри АСІПД
Профайл викладачів	https://kaf-asipd.kpnu.edu.ua/?page_id=325
E-mail:	khoptyar.uriy@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/
Консультації	Відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри археології, спеціальних історичних та правознавчих дисциплін: щовівторка 14.20-15.35

2. Анотація до курсу

Програма вивчення нормативної навчальної даної дисципліни складена відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта Історія за спеціальністю 014 Середня освіта. Історія та правознавство. Галузі знань 03. Гуманітарні науки.

Предметом вивчення курсу є найголовніші історичні терміни, що напрацьовані історичною наукою за весь період існування. Цей курс дає можливість студентам краще засвоїти весь навчальний матеріал, зорієнтуватись у складних питаннях політики, влади, проникнути у сутність суспільних явищ і процесів.

3. Мета та цілі курсу

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти знань про історичні терміни (близько 800), вміння орієнтуватися у визначеннях історичних термінів, розрізняти історичні терміни народи, тощо.

Завдання дисципліни:

- показ процесу історичного розвитку в контексті історичних термінів;
- критичне переосмислення позитивного і негативного в практиці становлення історичної науки, що вкрай необхідно для засвоєння, усвідомлення, аналізу і оцінки завдань, які ставляться перед дослідниками історії;

- формування у студентів навичок історичного мислення, політичної культури, зацікавлення їх у поглибленні і розширенні державознавчого та історичного світогляду;
- набуття умінь роботи з історичними, науковими джерелами.

Також **цілями курсу** є формування у студентів сучасного типу наукового мислення, що включає комплексне сприйняття різних аспектів досліджуваного об'єкта чи явища, а також вироблення в них навичок міждисциплінарного дослідження із застосуванням різних методів, в тому числі природничих, інформаційних, а також класичних інноваційних методів, що відображають сучасний стан історичної науки.

4. Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми підготовки фахівців здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинні **набути наступних компетенцій:**

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів відповідної науки.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 08	Знання, вміння та навички необхідні людині для свідомої участі в соціальному і громадянському житті, виконання обов'язків й реалізації прав громадянина.
	ЗК 14	Здатність критично та креативно мислити, виявляти ініціативу і мотивувати людей та рухатися до спільної мети, а також навчатися протягом всього життя.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 13	Володіння методикою викладання історичних дисциплін у закладах середньої освіти, вміння використовувати набуті теоретичні знання з історії та методики викладання фахових дисциплін у педагогічній практиці, здатність до організації навчального процесу відповідно до обов'язкових вимог охорони праці.

	ФК 14	Володіння методикою викладання історичних та правознавчих дисциплін у закладах середньої освіти, вміння використовувати набуті теоретичні знання з історії та методики викладання фахових дисциплін у педагогічній практиці, здатність до організації навчального процесу відповідно до обов'язкових вимог охорони праці.
	ФК 16	Оволодіння всіма необхідними знаннями, уміннями, навичками, компетентностями, передбаченими освітньо-професійною програмою.
	ФК 17	Здатність застосовувати теоретичні знання у навчальній та професійній діяльності, захищати законні права і інтереси суб'єктів навчального процесу, здійснювати компетенцію у галузі консультативної діяльності.
Очікувані результати навчання з дисципліни. Програмні результати навчання		
	ПРН 05	Поєднувати та застосовувати... навички викладання ... правознавчих дисциплін у професійній діяльності педагога.
	ПРН 07	Інтегрувати знання... цивільного, сімейного права... у професійну діяльність, проектувати знання загального правознавства на історичні події, процеси та явища сьогодення.
	ПРН 11	Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з вітчизняної та світової історії, культури і права.
	ПРН 17	Застосовувати набуті теоретичні знання з історії та методики фахової дисципліни у педагогічній практиці.
	ПРН 20	Вміти на практиці застосовувати основи майстерності вчителя в управлінні собою, майстерність педагогічного спілкування, майстерність в управлінні навчально-виховним процесом.
	ПРН 21	Демонструвати системні знання та практичні навички з дисциплін передбачених даною освітньою програмою та навчальним планом.

5. Формат курсу

Стандартний курс (Очний).

Передбачає проведення лекційних і практичних занять. Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунок для проведення відеоконференцій.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Середня освіта історія, 014 Середня освіта (Історія та правознавство)	
Рік навчання/ рік викладання	2024-2025/2025	
Семестр вивчення	восьмий	
нормативна/вибіркова	вибіркова	
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС	
Загальний обсяг годин	120 год.	
Кількість годин навчальних занять	40 год.	
Лекційні заняття	20 год.	
Практичні заняття		
Семінарські заняття	20 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	
Форма підсумкового контролю	залік	

7. Пререквізити курсу

Вивчення даної дисципліни передбачає базові знання здобувачів вищої освіти, які вони отримали вивчаючи курси «Історія України», «Новітня історія країн Європи і Америки», «Археологія».

8. Технічне і програмне забезпечення

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у формі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного середовища MOODLE..

9. Політики курсу

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених планом.

Очікується, що здобувачі дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання самостійної роботи та модульної контрольної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається

таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього аудиторного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем теоретичних питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Очікується, що студент візьме участь у всіх контрольних заходах (поточний контроль, модульний контроль, контроль виконання самостійної роботи, підсумковий контроль).

Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою.

Письмові роботи. Передбачається, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (реферат, модульна контрольна робота).

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://cutt.ly/2TLKGh1>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://cutt.ly/FTLKJEm>).

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувач вищої освіти може послуговуватися бібліотекою університету, фахових кафедр та інтернетними ресурсами. Студенти заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам! Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачем здійснюється під час лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо), щотижневих (офлайн і онлайн) консультацій. Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть звертатися до викладача для роз'яснення незрозумілих питань, для складання пропущених занять, для перевірки виконання завдань самостійної роботи, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

9. Схема курсу

Назви змістових модулів	Кількість годин		Практичні	Самостійна робота
	Разом	Зокрема		
		Лекційні		
<p>1. Етнологія як наука, її предмет, методи і взаємозв'язок із суміжними дисциплінами. (2 год.).</p> <p>1. Поняття, предмет та завдання етнології.</p> <p>2. Методи етнології.</p> <p>3. Зв'язок етнології з іншими науками.</p> <p>4. Становлення етнології як науки.</p>	12	2	2	8
<p>2. Історія етнологічної думки. (2 год.).</p> <p>1. Еволюціонізм, його основні положення, переваги і недоліки. Неоеволюціонізм.</p> <p>2. Антиеволуціонізм: диффузіонізм, соціологічна школа.</p> <p>3. Американська школа історичної етнології Ф.Боаса та її вплив на подальший розвиток етнології і культурної антропології.</p> <p>4. Етнопсихологічна школа і культурний релятивізм.</p> <p>5. Функціоналізм і структуралізм в етнології.</p> <p>6. Сучасна етнологія. Постмодернізм та найновіші етнологічні концепції.</p>	12	2	2	8
<p>3. Етнічна картина світу. (2 год.).</p> <p>1. Етнічна історія планети до XX ст.</p>	12	2	2	8

<p>2. Етнічні демографічні процеси у XX- поч. XXI ст.</p> <p>3. Етнічне розселення народів.</p> <p>4. Етнічні міграції.</p>				
<p>4. Класифікація народів світу. (2 год.)</p> <p>1. Основні підходи до класифікації народів світу. Географічна класифікація.</p> <p>2. Антропологічна класифікація.</p> <p>3. Особливості етнолінгвістичної класифікації народів.</p> <p>4. Класифікація за господарсько-культурними типами</p> <p>5. Релігійна структура населення світу та класифікація за релігійною належністю.</p>	12	2	2	8
<p>5. Народи Австралії та Океанії. (2 год.)</p> <p>1. Історико-культурні райони Австралії та Океанії і їх етнічний склад.</p> <p>2. Антропологічний тип, мовні групи, побут, суспільна організація, традиційні заняття, вірування народів Австралії та Океанії.</p> <p>3. Етнічні процеси в Австралії та Океанії.</p>	12	2	2	8
<p>6. Народи Азії. (2 год.)</p> <p>1. Загальна характеристика азіатського регіону та його народів.</p> <p>2. Характеристика народів Західної Азії та їх етнічна історія.</p> <p>3. Сучасний етнічний склад держав регіону.</p> <p>4. Господарство Західної Азії.</p> <p>5. Особливості матеріальної і духовної культури.</p> <p>6. Сім'я і соціальні</p>	12	2	2	8

відносини. 7. Етнічні процеси в сучасній Азії.				
7. Народи Африки. (2 год.). 1. Загальна характеристика африканського континенту. 2. Расовий, етнолінгвістичний та релігійний склад населення. 3. Етногенез та етнічна історія Африки. 4. Історико-культурні особливості африканських народів.	12	2	2	8
8. Народи Америки. (2 год.). 1. Антропологічна, етнолінгвістична та релігійна характеристика народів Америки. 2. Корінні народи Америки. 3. Державні об'єднання доколумбової Америки: ацтеки, майя, інки. 4. Особливості колонізації Північної Америки європейцями та формування її сучасного етнічного складу.	12	2	2	8
9. Народи Європи. (2 год.). 1. Етнічний та антропологічний склад населення Європи. 2. Етнолінгвістична класифікація народів регіону. 3. Етногенез корінних народів Європи. 4. Регіональні особливості традиційно-побутової культури народів континенту. 5. Етнічні процеси у сучасній Європі.	12	2	2	8
10. Українці. (2 год.).	12	2	2	8

1. Етнічні землі та політичні кордони України.				
2. Історико-етнографічне районування України.				
3. Концепції етногенезу та етнічна історія українців.				
4. Особливості матеріальної та духовної культури українців.				
	120	20	20	80

10. Методи навчання і форми оцінювання та вимоги

Методи навчання: лекція-презентація, робота зі словниками, інтернетними публікаціями, вправи й завдання (усні, письмові, тренувальні, за зразком), створення й демонстрування презентацій та ін.

Форми поточного оцінювання: під час навчальних занять (опитування (індивідуальне, вибіркове), бесіда, фронтальний контроль під час виступів на імпровізованих заходах, перевірка виконаних усних і письмових вправ та завдань, перевірка презентацій, захист презентації свого дослідження), контроль за самостійною роботою (опитування, презентація виконаних завдань та ін.).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (тестування).

Форма підсумкового контролю: залік.

11. Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль	МКР	Самостійна робота (ІНДЗ)	Сума
20	50	30	100

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях – 12.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за рейтинговою системою зі 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) та національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно; зараховано, не зараховано).

Зі 100 балів, студент впродовж семестру може набрати максимально 100 балів, з яких:

20 – поточне оцінювання.

50 – виконання студентами модульної контрольної роботи.

30 – виконання студентами самостійної роботи.

Кінцева оцінка успішності студента формується шляхом додавання балів, що студент отримав за участь в роботі впродовж семестру та балів, який студент отримав на екзамені. Кінцева оцінка набуває вигляду як за національною шалогою, так за 100-бальною шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F). Студент вважається допущеним до підсумкового контролю при умові: обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх семінарських занять, виконання самостійної роботи, що передбачена навчальним планом дисципліни.

Критерії та норми поточного оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни. Розподіл балів, які отримують студенти:

1-3 бали (початковий рівень). Студент володіє матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними. Слабко усвідомлюється мета навчально-пізнавальної діяльності, даються відповіді лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні».

4-6 балів (середній рівень). Студент володіє початковими знаннями з антропології, знає близько половини навчального матеріалу, здатний його відтворити. Проте слабо орієнтується в поняттях, визначеннях, а самостійне опрацювання навчального матеріалу з історії первісного суспільства викликає певні труднощі.

7-9 балів (достатній рівень). Студент вільно володіє вивченим матеріалом, вмє аналізувати і систематизувати інформацію, робить логічні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації. Подається чітке тлумачення понять, категорій з історії первісного суспільства, а самостійне опрацювання матеріалу не викликає труднощів. Виконуються прості творчі завдання з історії первісного суспільства.

10-12 балів (високий рівень). Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності з історії первісного суспільства. Використовується широкий арсенал засобів для доведення своєї думки. Логічно і творчо викладається матеріал з історії первісного суспільства в усній та письмовій формі.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів. Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості

нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mLTb6am>). Рейтингова оцінка за результатами успішності на навчальних заняттях обраховується за формулою: $rk = (0,05rkc + 0,4) \cdot \dot{r}k$, де rkc – середня оцінка навчальної діяльності здобувача вищої освіти на навчальних заняттях, а $\dot{r}k$ – встановлений максимально можливий бал оцінювання результатів цього виду навчальної діяльності.

Самостійна робота (30 б.)

Контроль за самостійною роботою здійснюється на практичних заняттях і консультаціях.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

«Відмінно» 30-27 б. Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, повно викладає самостійно вивчений матеріал, виявляє уміння добувати інформацію з різноманітних джерел, вміє оцінювати аргументи для її доведення, порівнювати, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях (під час проєктування знань на подальшу професійну діяльність), наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами, виявляє креативність у доборі усного/писемного матеріалу і його описі, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач вищої освіти вчасно виконує усі завдання самостійної роботи.

«Добре» 26-22 б. Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки „відмінно”, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, та в мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях (зокрема, проєктуючи знання на подальшу професійну діяльність), переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, у тому числі з інтернетними джерелами. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи.

«Задовільно» 21– 18 б. Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги (спрямувальних питань) викладача, не вміє досить

глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну.

«Незадовільно» менше ніж 18 б. Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У здобувача не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією; він не має елементарних умінь роботи з інформацією; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання завдань, неспроможний виконати стандартні завдання після спрямувальних питань викладача. Здобувач не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі здобувача наявні ознаки академічної недобросовісності. 9 Здобувачі вищої освіти, які за результатами самостійної роботи отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що її не подали, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю (самостійна робота), ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (40 б.)

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі – тестування. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Завдання охоплюють всі теми, вивчення яких передбачено в курсі. Це 16 запитань з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох варіантів і 6 завдань на встановлення відповідності (потрібно встановити по 4 «логічні пари»).

Оцінювання модульної контрольної роботи:

1 тестовий бал за кожну правильну відповідь на завдання з вибором однієї правильної відповіді та по 1 тестовому балу за кожну правильно визначену логічну пару в завданнях на встановлення відповідності.

Отже, за виконання завдань можна отримати від 0 до 40 балів.

Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал, що менший від 60 % максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

12. Семестровий залік (100 балів)

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Здобувачі, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю, отримують оцінки за результатами підсумкового контролю у формі заліку з кредитного модуля (навчальної дисципліни).

Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, отримують за результатами підсумкового контролю у формі заліку оцінку FX або F за шкалою ECTS та „не зараховано” за національною шкалою.

Здобувачам вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, дозволяється ліквідувати її після належної підготовки в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням директора навчально-наукового інституту української філології та журналістики.

Якщо здобувач вищої освіти ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням директора навчально-наукового інституту української філології та журналістики, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

В умовах застосування **дистанційних технологій** навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та 10 семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

13. Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно
82-89	B (дуже добре)	25	добре
75-81	C (добре)	30	
67-74	D (задовільно)	25	задовільно
60-66	E (достатньо)	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

До індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти результати підсумкового рейтингу з навчальної дисципліни заносяться за умови, якщо студент не має академічної заборгованості та його рейтингова оцінка є більшою або рівною 60 балів.

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом історичного факультету та з дозволу ректора університету.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Енциклопедія історії України. Т. 1. К.: НАН України, 2003. 978 с.
2. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Навч. Посіб./ В.М.Литвин, В.І.Гусєв, А.Г.Слюсаренко. К.: Вища школа, 2012. 430 с.

3. Романцов В.О. Український етнос: на одвічних землях та за їхніми межами (ХУШ-ХХ ст.). К.: ІЗМН, 2018. 447 с.
4. Українці: історико-етнографічна монографія в 2-х книгах. К.: «Апріорі», 2019. 456 с.
5. Хоптяр Ю.А. Етнологія: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Медобори», 2010. 244 с.

Допоміжна:

1. Бажан О.Г., Данилюк Ю.З. Випробування вірою. Боротьба за реалізацію прав і свобод віруючих на Україні в другій половині 1950-х 1980-ті рр. К.: «Арт Економія», 2020. 354 с.
2. Баженов Л.В. Репресії проти етнічних поляків Поділля 30-х – початку 50-х рр. ХХ ст. у сучасних наукових і краєзнавчих дослідженнях.// Наукові праці Кам'янець-Подільського педагогічного університету. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський педагогічний університет, інформаційний відділ, 2013. Т.11. С.298-305. (388 с.).
3. Баран В.Д. Давні слов'яни. К.: «Балтія Друк», 2019. 243 с.
4. Баран В.Д., Баран Я.В. Походження українського народу. К.: «Віват», 2002. 295 с.
5. Баран В.Д., Козак Д.Н., Терпиловський П.Т. Походження слов'ян. К.: «Гельветика», 2021. 176 с.
6. Винокур І.С. Історія та культура черняхівських племен Дністра Дністровського межиріччя II-IV ст. н.е. К.: «Дух і літера», 2002. 365 с.
7. Винокур І.С. Черняхівська культура: витоки і доля. Кам'янець-Подільський: ОіЮМ, 2000. 267 с.
8. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. Тернопіль: Січ, 2014. 345 с.
9. Вовк Х.К. Студії з української етнографії та антропології. К.: «Знання», 2015. 498 с.
10. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. К.: Каравелла, 2013. 176 с.
11. Гуменюк А.О. Особливості демографічних процесів на Правобережній Україні у 60-70-х рр. ХІХ ст.// Наукові праці Кам'янець-Подільського педагогічного університету. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський педагогічний університет, інформаційний відділ., 2018. – Т.2(4). С.139-143.
12. Завальнюк О.М. Українська еліта і творення національної університетської освіти: фундатори і будівничі. Кам'янець-Подільський: Абетка Нова, 2015. 355 с.
13. Залізняк Д. Від склавнів до української нації. К.: Києво-Могилянська академія, 2017. 265 с.

14. Кугутяк М. Голодомор 1932-1933-го років на Наддніпрянщині і Західна Україна.// Україна соборна: Зб.наук.статей. К.: «Клуб сімейного дозвілля», 2014. Вип.1. С.270-287. (322 с.).
15. Малий В.В. Демографічна ситуація на Поділлі.// Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський педагогічний університет, інформаційний відділ, 2011. С.416-423. (364 с.).
16. Марчук В.В. Церква, духовність, нація. Українська греко-католицька церква в суспільному житті України ХХ ст. Івано-Франківськ: Довбуш, 2004. 216 с.
17. Моця О., Ричка В. Київська Русь від язичництва до християнства. К.: «КМ-Букс», 2016. 377 с.
18. Обушний М.І. Етнос і нація: проблеми ідентичності. К.: «Кліо», 2018. 479 с.
19. Політичні репресії на Поділлі (20-30-і рр. ХХ ст.).// За ред. В.Ю.Васильєва, С.Л.Калитко, П.М.Кравченка, Р.Ю.Подкура. Вінниця: Поділля, 2019. 345 с.
20. Полонська-Василенко Н. Історія України. Т.2. К.: Комора, 2012. 288 с.
21. Рибак І.В. Соціально-побутова інфраструктура українського села (1921 – 1991). Кам'янець-Подільський: Абетка, 2011. 368 с.
22. Сергійчук В. Українці за межами імперії. К.: Кондор, 2012. 322 с.
23. Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький. К.: НАН України, 2015. 423 с.
24. Українська еміграція: від минувщини до сьогодення.// Під ред. Б.Д.Лановика. Тернопіль: Січ, 2019. 312 с.
25. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. К.: Лабораторія, 2011. 387 с.
26. Українці: історико-етнографічна монографія в 2-х книгах. К.: «Ліра-К», 2019. 231 с.
27. Федьков О.М. Всеросійський селянський союз і політичні партії в 1906-1907 рр.// Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський педагогічний університет, інформаційний відділ., 2013. – Т.11. С.152-160. (375 с.).
28. Філінюк А.Г. Українсько-російські відносини у Правобережній Україні на рубежі ХУІІІ-ХІХ ст.// Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський педагогічний університет, інформаційний відділ., 2011. Т.6 (8). С.129-139. (386 с.)
29. Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу. К.: Либідь, 2017. 345 с.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативні документи:

1. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38-39. Ст. 380.
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України № 764-IX від 01.08.2020 р. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 31. Ст. 226.
3. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
4. Державний стандарт повної загальної середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020. UR:https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/.
5. Державна національна програма «Освіта»: Україна ХХІ століття. Київ : Райдуга, 1994. 61 с.
6. Національна програма правової освіти населення. Затверджена Указом Президента України від 18.10.2001 р. № 992/2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>.
7. Про неухильне дотримання принципів гарантування свободи педагогічної діяльності вчителя. Лист Міністерства освіти та науки №1/9-630 від 05.12.2014 р. URL: <http://zakon.pedrada.com.ua/regulations/1521/8456/8458/468871/>.
8. Конвенція про права дитини. Інформаційний збірник Міністерства освіти України. 1995. № 9.
9. Європейська соціальна хартія ЕТС № 35 прийнята Радою Європи: Міжнародний документ від 18 жовтня 1961. Інформаційний бюлетень Міністерства праці України “Людина і праця”. 1992. № 5
10. Загальна декларація прав людини. Резолюція 217А (II) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>
11. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Резолюція 2200-А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. Ратифікований Українською РСР згідно з Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19 жовтня 1973 р. № 2148. URL: <http://www.rada.gov.ua>
12. Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Ратифіковані Україною 17 липня 1997 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>
13. Конституція України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. Редакція 01.01.2020. *Законодавство України* : база даних / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Кодекс законів про працю України, редакція 27.04.2021 р. *Законодавство України* : база даних / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
15. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Офіційний вісник України. 2003. №11. 28 березня. ст.461

16. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-Х. Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984 1984 р., № 51, ст. 1122
17. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-ХІІ, редакція 27.01.2021 р. *Законодавство України* : база даних / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
18. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95ВР . Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. ст.121.
19. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01 липня 1993 р. № 3356ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 36. ст.361.
20. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. № 1045ХІV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 45. ст.397
21. Про державну службу / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43. Редакція від 28.05.2023. *Законодавство України* : база даних / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

Електронні інформаційні ресурси

1. www.zakon2.rada.gov.ua (Законодавство України).
2. <https://www.kmu.gov.ua> (Нормативна база Кабінету міністрів України).
3. <https://mon.gov.ua> (Нормативно-правова база освіти).
5. www.nbuv.gov.ua (Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського).
6. www.his.1september.ru/urok (Методичні розробки та рекомендації з викладання суспільних дисциплін).
7. www.britannica.com (Он-лайн енциклопедія «Британіка»).
8. www.uk.wikipedia.org (Україномовна версія он-лайн енциклопедія «Вікіпедія»).
9. <https://wiki.cuspu.edu.ua> (Навчальний курс «Методика навчання правознавства»)

Рекомендовані освітні платформи

1. Prometheus (<https://prometheus.org.ua>) – український громадський проект масових відкритих онлайн-курсів;
2. EdEra (<https://www.ed-era.com/>) – українська студія онлайн-освіти;

3. Courséra (<https://coursera.org>) – технологічна компанія, що працює в галузі освіти.